

žami in na trnke; oboje pa tudi kar z rokami, posebno v plitvem jarku. Seve nas je včasi kak star in odločen boter osmokrak prav občutno vščipnil. A s tem nas niso ugnali in pregnali. Bolj sem se vsaj jaz vedno bal, da primem kdaj namesto raka ali ribe — kačo. Teh sem se od nekdanj silno bal, še huje ko duhov. Zelo prijeten in zanimiv, navadno tudi dokaj bogat je bil lov zvečer pri luči debelih smolnatih trsk. (Nadaljevanje.)

Jožef Vandot:

V zagorskem miru.

(Nadaljevanje.)

In spet se je zatopil v svoje misli. Čisto nič ni bil podoben Pavelču. »Stari je šel,« je zamrmral naposled in pobral napol raztrgano knjižico s tal. »Videl sem ga, kako je rinil po rušju navzdol. Domov je šel in pred nedeljo ga ne bo več na planino. Mir bom imel pred njim... A poba je pustil tukaj. Po kaj le ga je pripeljal na planino? Da bo vohunil za menoj in iztikal po planini... E, poznamo to, poznamo! — Kako me je gledala ta jetika gosposka! Pa še z mojega pógrada me je pogнал, ta slina zelena. Lep oče, da to pusti! Pa ne bo zastonj — ne bo zastonj!«

Olipec se zakrohota in zamahne s pestjo. — »A lepo se ga je oklenil Pavelč okrog vratu! — A Pavelč je cepec. Pavelč bi se oklenil tudi divjega mačka. A mene — ne. Ne boš me prevaral, gozdar! O, le čakaj! Čuval se bom in bom še stokrat bolj oprezen. Nisem čital zastonj teh-le modrih knjig. Naučil sem se iz njih pameti in prekanjenosti. Zato te pa preslepim prav gotovo, gospod gozdar, in zaorjem s tvojim ljubim sinkom tudi. Le počakaj!«

Olipec je vstal in potisnil knjižico za srajco. Smuknil je v rušje. Plazil se je po peščeni strmini, da mu je znoj kapal z obraza. A Olipec se ni menil za to. Hitrejše, vedno hitrejše je spel med žarečim peščevjem in se je bližal skalovju, ki se je dvigalo gori nad peščevjem. Ves zasopel in znojen je došel naposled gor. Splazil se je na skalovje in je zlezl v ozko poč, iz katere je rasteel nizek, napol suh borovec. Olipec je počenil za tisti borovec. Kakor mačka je pogledal okrog sebe in si obrisal potni obraz z rokavom. Nato je pa dvignil težak kamen, ki je bil prislonjen k gladki steni. Z roko je segel v ozko luknjo in je pričel iz nje grabiti pesek in suho listje. Naposled je izvlekel iz luknje majhno, iz debelega lesa zbito skrinjico. Pogledal je na vse strani. A ker ni videl nikogar, je spet počenil. Odprl je skrinjico in je vzl iz nje zmečkan papir. Potresel je skrinjico narahlo, in zazvenelo je prijetno in srebrno.

»To je moj!« se je posmejal. Oči so mu zažarele v veliki radosti, ko je gledal v odprto skrinjico. Z roko je pričel božati goldinarje in krone, ki

so ležale v skrinjici. Obraz se mu je pa smejal, samo smejal... Previdno je jemal srebro iz skrinjice in ga je spuščal na razgrnjeni papir, da je žvenketal. Vsakokrat, kadar je zazvenela krona ali goldinar, se je Olipec posmejal in štel, štel. Dolgo je štel in je bil ves zamaknjen v tisti srebrni denar, ki se je svetil tako lepo na kupčku. Tuintam je Olipec prenehal za trenutek šteti, pa je pogladil bleščeči kupček. — »Ohtel!« je rekel. »Lani je bil kupček tako velik. A danes poglej v skrinjico! Kaj vidiš? Še enkrat toliko je denarja notri — še enkrat toliko... Le poglej, Olipec! In vse tiste denarce si nabral letos, samo letos si jih nabral.« In Olipec se posmeje in šteje dalje. Prijetno žvenkljajo srebrne krone, da Olipcu kar srce poskakuje. Vsak goldinar pa posebej poboža in ga spusti na kupček. Zadnjo krono potem vzame iz skrinjice in našteje: »Dvesto.« — Dolgo ogleduje tisto zadnjo krono. Trikrat jo poboža, preden jo spusti na kupček. Potem pa prične mešati denar; z obema rokama ga meša in se smeje, smeje...

»Precej je že,« govori, »a vendar ga še ni zadosti. Še trikrat toliko ga potrebujem. Pa saj bi pridobil še letos, da imam puško. Kaj mi ni tako rekel Tarman iz Trente? Predvčerajšnjim mi je rekel tako. A kje naj dobim puško? In gozdar —? In gozdarjev pob —? O, saj pravim! Tarman bi mi plačal pošteno. A gozdar tudi, če me pob zatoži, da streljam divjačino. A vendar — kje naj dobim puško?« In Olipec si podpre glavo z rokami, pa se zamisli... A hipoma plane na noge. Prestrašen se ozre okrog sebe in se strese. Borovec nad njim se je bil stresel. Veje so zašumele na glas, in suhe igle so se vsule na dečka.

A Olipec se pomiri takoj. Spozna, da je zavel samo veter preko planine; tisti prijetni, hladeči veter, ki veje v toplih poletnih dneh preko zagorskega sveta. Olipec naglo zmeče srebrne krone v skrinjico in jih pokrije s papirjem. Spusti skrinjico v luknjo in prisloni spet težki kamen h gladki steni. Splazi se potem s skale in se podrsa po strmem peščevju dol do rušja. Ondi se ustavi in se upre na dolgo pastirsko palico.

»Hoja-u-hohó!« prične zazavati, da odmeva stoglasno od belih snežnikov. Živina, dremajoča po hladnih sencah, se jame dvigati, in vsepovsod po planini se oglasi glasno, prijetno zvončkljanje. S strmih pobočij prihaja beketanje ovac, in s skalovja se oglašajo koze. Govedo na planini pa muče in pozvanja s svojimi zvonci.

Olipec se vsede kraj rušja in gleda na tisti mecesen, pod katerim sta se na klic prebudila Tilen in Pavelč. — »Aha, jetika je vstala,« se porogljivo nasmeje Olipec. »A le vstajaj! Danes je šele prvi dan. Že pride čas, da zaorjem s tabo, če bom količkaj opazil. Tistih tristo kronic mi še manjka, in tistih tristo kronic moram dobiti! Potem pa: z Bogom, bajte pastirske! V Ameriko — med divje lovce!«

Olipec je vstal. Jezil ga je glasni smeh s planine. Ondi sta se dvignila Tilen in Pavelč izpod mecesna in sta krenila preko planine. Šla sta do očetove kočice in sta se smejala vso pot. Na pragu je stal planšar Klemen in ju je pozdravljajal z veselimi besedami.

III.

Drugo jutro sta res lezla Tilen in Pavelč na Mojstrovko. Tema je še bila, ko sta se plazila med rušjem in peščevjem. In dan se je pričel ravno svetlikati, ko sta dospela do gladkih sten, ki so se dvigale onkraj rušja navpično proti visokemu nebu. Tilen je bil res ves zasopel, in tuintam mu je bila že pošla sapa, ko se je plazil za Pavelčem. Moral se je ustaviti, da se je odpočil nekoliko. Pač mu je prišlo že trikrat na misel, da bi se vrnil. Ozrl se je na ogromno steno, ki je stala nad njim in je postajala vedno bolj bela. Kar srce se mu je krčilo, če je pomislil, da mora preplezati še vso to višino. — »Ne zmorem te stene — previsoka je in prestrma,« je pomislil sam pri sebi. »Najbolje je, da se kar obrnem na planino.« — A sram ga je bilo Pavelča, ki ni bil prav nič upehan in zasopel. Sram ga je bilo tudi, da je tako slaboten, da ne more priti na tako goro. Pa je zamahnil z roko in stopil naprej. Pavelč je stal že pod steno na ogromnem snežišču, svetlikajočem se v prvih, slabotnih žarkih vstajajočega jutra. — »Hej, ali si pričel pešati?« je izpregovoril Pavelč, vihteč svojo dolgo palico. »Kar pogum, Tilen! Najhujša pot je že za nama. V eni uri sva pa na vrhu.«

Tilen se je pognal preko zmrzlega snega in se je zasmejal. Otrl si je z robcem čelo in je odgovoril: »Res, skoro bi bil opešal... Že trikrat sem jo mislil obrniti. Pa zdaj bo že. O, zdajle bi začel šele prav hoditi. Veš, Pavelč, kar pojdiva naprej, da ne zamudiva solnčnega vzhoda.«

Res sta šla naprej. Splazila sta se v ozek žleb in sta se dvignila z lahkoto na kamenito sedelce. Pavelč je velel Tilnu, naj si sleče jopič in zatlači klobuk v žep. Mladi drvarček si je tudi slekel jopič in si je zavihal srajčne rokave. Oba jopiča je potem zatlačil za naramnice svojega nahrbtnika. Zavriskal je in je rekel na kratko: »Alo, zdaj pa pogumno naprej!«

Videlo se je že prav dobro. Mrzel veter je vel iz globokih gorskih kotanj. V bližnjem okrožju so se že jeli kazati mračni snežniki, a še ne popolnoma določno. Zdelo se je, da so zaviti v gosto, sivo meglo. Samo sneg se je svetil iz sivenga mraka... Tilen se je plazil za Pavelčem, ki mu je kazal pot. Pod nogami je čutil gladko skalo, in pod njegovimi nakanjimi čevlji je kar škripalo. In dvigala sta se više, vedno više... Tilen ni čutil nobene utrujenosti več. Niti misliti ni utegnil več. Kajti vse misli je moral zbrati v eno samo misel: čuvaj se, da se ti ne izpodrsne na gladki skali in da ne strmoglaviš v prepad! — Pa se je plazil Tilen po vseh štirih po mrzlem skalovju in se ni ustavil niti enkrat. Čudil se je samsebi, da gre vse tako lahko in zložno. Radost ga je navdajala, da je zaklical tupatam na ves glas: »Pavelč, hohoj, Pavelč! Lahko grem za tabo, čisto lahko!«

Pavelč se je ustavil vrh pečine in je počakal, da je priplezal Tilen za njim. Z roko je pokazal navzdol in je rekel: »Poglej, Tilen! Tam doli je pa snežišče, koder si že skoro opešal. Le poglej!«

Tilen je stopil previdno na rob stene in se je ozrl dol. Mraz ga je

stresel, in nehote se je oklenil z roko tovariša. Pod sabo je zagledal silen prepad. V njem se je svetilo nekaj velikega, belega. Spoznal je, da stoji vrh stene, ki jo je gledal s snežišča s tako velikim strahom in malodušnostjo. — »Ovbel!« je zaklical, pa stopil za korak nazaj. »Kako visoko sva že, kako visoko! Kdo bi si bil mislil, da sva že tako visoko!«

A Pavelč se je zasmel in ga je potegnil za sabo. — »Zdaj sva na najnevarnejšem mestu,« je dejal. »Nekaj časa se morava plaziti še po robu tega prepada. A potem je lahko. V nekaj minutah sva na vrhu... Kar lepo počasi se plazi pred mano! Oči se ti kmalu privadijo brezdna...«

Počasi, previdno se plazi Tilen po vseh štirih vrh ozkega robu. Tuintam ga strese groza in po hrbtu mu zagomezi nekaj mrzlega. A naposled se prične še smejati, ker vidi, da je njegov strah prazen. Mirno gleda v črni prepad pod sabo in se nič več ne vznemiri. Naglo preplezata še tisto nevarno mesto. Kar naenkrat Pavelč zakliče: »Hoj, zdaj pa na levo! Tam je rdeče znamenje...«

Zavijeta na levo v položno skalovje, ki se vzpenja kakor nerodne stopnice proti koničastemu vrhu. Prideta do dveh strmih snežišč. Treba iti spet po vseh štirih preko gladke skale. Enkrat bi se bilo Tilnu skoro izpodrsnilo. A o pravem času se je še prijel za oster rob in je obvisel nad skalo. — »Hejo-ho!« je zaklical. »Glej ga no, spaka! Kmalu bi me bil pograbil škrat zeleni.«

Pavelč se je zasmel, ker je videl, da ni nič nevarnega. Pa sta stopala naprej, opiraje se na dolge palice. Prelezla sta zadnjo pečino. Pavelč je plezal naprej in je potegnil Tilna za sabo. Zavriskal je in je zavihtel palico. — »Na vrhu sva, Tilen, na vrhu sva! Pa solnce še ni vzšlo. Lepo bo, videla bova vzhajati solnce.«

Tilen se je čudil in samsebi ni mogel verjeti, da sta že na vrhu. Toda videl je kamenito, nizko piramido in tedaj je bil prepričan, da stoji resnično na Mojstrovki. Močan, mrzel veter je pihal z vso silo preko visokega temena, ki je bil pokrit s snegom. Brž sta stopila s Pavelčem za piramido v zatišje. Naglo sta se oblekla v gorke jopiče in sta si obri-sala čela... Zdanilo se je bilo medtem že popolnoma. Nebo je bilo čisto in jasno; nikjer ni bilo niti oblčka. Nebo na vzhodu je bilo zalito z rdeč-kasto barvo. A globoko doli so sanjale doline še v sivkastem mraku.

Tilen je gledal in je strmel. Pred njegovimi očmi se je dvigalo tisoč belih vrhov. Razločno jih je videl; kajti okrog vrhov se je že razprostiral dan, bel in čist kakor srebro. In okrog gorá je drhtelo in se treslo nekaj nemirnega. Daleč na zapadu pa se je zasvetilo hipoma nekaj rdečega, kakor bi se bil pokazal sredi neba goreč prst. Za tem drugič... tretjič... četrtič... desetič — in kakor bi trenil, je gorelo vseokrog tisoč žarečih prstov. Ne samo na zapadu, ampak okrog in okrog... Okrog in okrog... A tudi okrog Tilna samega je zagorelo, zagorelo z rdečim plamenom, da se je deček kar ustrašil.

»Tilen!« je zavpil Pavelč in je skočil izza piramide. »Ali vidiš, kako solnce vzhaja? Poglej, Tilen!«

Tilen je stopil za Pavelčem in se je ozrl na vzhod. Izza razdrte gore se je prikazalo solnce, veliko in žareče. Sipalo je rdečo, plamenčo luč po tisoč snežnikih in ledenikih, ki so žareli po vsem obzorju kakor mogočne plamenice in so svetili v mračne doline... Tilna je prevzel ta prizor tako, da se je odkril in je pokleknil na skalo. — »Oj, da vidim to krasoto!« je dejal kakor zamaknjen. »O, dobri Bog! Koliko lepote, tako skrite svetu!«

Ko se je ozrl spet okrog sebe, ni več videl gorečih plamenic. Snežniki in ledeniki so se svetili srebrno. Pa tudi že v ozke dolinice so se usipali solnčni žarki. Rosno, živo zelenje gozdov in senožeti je migalo iz globokih dolinic in je pozdravljalo v sinje višine. Širna polja so se smehljala daleč doli, in pod zeleno, do vrha obrastlo goro je čepela zagorska vasica in se je lesketala in belila... Pavelč se je vsedel na solnce in je pričel žvižgati. To je vzdramilo tudi Tilna iz začudenja. Stopil je onkraj piramide in se je vsedel kraj drvarčka.

»No, ali ni bilo lepo?« je vprašal Pavelč. »Kaj ti nisem pravil? Že stokrat sem videl solnčni vzhod na gorah. A še vedno ga vidim rad. Tudi ti, vem, da nisi videl še nikoli nič lepšega.«

Tilen je zmajal z glavo. — »Da, dosti sem že bil po svetu,« je odvrnil. »S stricem sva bila že v Nemčiji in med Ogrji. Oj, kako sem se čudil, ko sem videl po svetu toliko lepote! A rečem ti, Pavelč, po vsem tujem svetu nisem videl nikoli toliko krasote kakor zdajle ob tem solnčnem vzhodu. Oj, to je bilo lepo, da ne morem pozabiti!«

»Pa ti je po tujih krajih še kaj dolgčas, Tilen?« ga vpraša Pavelč. »Za ves svet bi jaz ne šel iz naše vasi. Pred letom so me hoteli poslati oče v Korotan. Pa nisem šel. Rekel sem očetu: Veste, oče, v Korotan že grem. Pa se bom obrnil in pritekkel bom spet domov. Pa so se smejali oče. In jaz sem se tudi smejal in sem ostal lepo doma.«

Tako je pravil Pavelč. Razvezal je nahrbtnik in je vzel iz njega jedi, ki jima jo je dal planšar Klemen na pot. Vsedla sta se fanta na kamen in sta pričela hlastno jesti. Veter se je bil polegel, in solnce je pričelo prijetno ogrevati. Pa sta jedla fanta in se pogovarjala. Tilen je pripovedoval o tujini, kjer je malo dobrih ljudi. O šolah je pravil in o učenju. Tri leta je živel v nemškem Gradcu in ni prišel niti enkrat domov. Pač je hrepenel po domu in po starših. A vsekar ga je premotil dobri stric, da je le še ostal. Zdaj je pa prišel domov. Tri dni je bil doma, pa ga je že povedel oče na planino. Pravijo, da je bolan na prsih. Saj ga je dregnilo včasih v mestu v prsih, tako neprijetno ga je dregnilo, da je bilo težko prenesti. A tu ga ne drega več. Mogoče je prav, da so ga privedli na planino?

»Prav, prav,« pritrudi drvarček Pavelč. »Jaz nisem učen. Toliko ti pa rečem, Tilen, če si bil bolan, na planini ozdraviš gotovo. Še celo živina se popravi na planini. Čemu jo pa tudi priženemo vsako leto sem gor? Zato, da se popravi.«

Tilen se posmeje. — »No, če je tako, kot ti praviš, potem se mi pa

ni bati hudega,« reče. »Pet dni sem že v domačem kraju, pa se že res čutim dosti trdnejšega. Kako lahko sem premagal to pot na Mojstrovko! Seveda, v začetku mi je dobro pohajala sapa. A potem je šlo vse lahko, čisto lahko...«

Použila sta zajtek. Potem sta se pa ločila od visokega vrha. Plezala sta po isti stezi nazaj in sta prišla na planino, ko je stalo solnce ravno sredi neba. V rušju sta srečala Olipca, ki je šel iskat svoje koze, ki so bile zašle previsoko med skalovje. Olipec ju je komaj pogledal. Napravil je ovinek in ni odgovoril nič, ko mu je Pavelč zaklical: »Hej, Olipec! Kam pa, kam?«

Olipec je šel mimo kot mutec in je povесil glavo. Naglo je krenil po strmini navzgor. Preplezal je tri skale in je zavil po travini na levo. Na strmem obronku so se pasle ovce in so zabeketale, ko so ga zagledale. Privrele so od vseh strani in so se zgrnile okrog njega. — »Ná, ná, bicek — ná, ná!« jim je govoril Olipec in jim je kazal na dlani sol. Drsal se je po strmini navzdol, in ovce so šle za njim, glasno beketajoč. Varno jih je privedel do rušja. Tam pa se je vlegel v travo. Izsa srajce je privlekel knjižico in jo je pričel čitati. V tisti knjigi je bila popisana zgodba lovca, imenovanega »Krvavi jezik«, ki je pobil sto in sto Indijancev. Največji priijski lovec je bil in močen kot medved skalnatih gor. Vse Indijance je pobil in je našel po sto groznih in krvavih zgodbah zlat zaklad v mehikanskih gorah. Olipec je bil ves zamaknjen v tisto knjigo. Saj je sodil, da so vse te zgodbe resnične. Hm, če bi ne bile resnične, pa bi jih gotovo ne bili tiskali v tako lepi knjigi... Pa to ni bila edina knjiga, ki jo je Olipec rad čital. Imel je v koči skritih še več takih knjig. Pozimi doma mu je prinesel gosposki človek iz mesta vsak mesec nov zvezek. Dve dvajsetici je odrinil Olipec gosposkemu človeku. In gosposki človek je hvalil na vse pretege svoje knjige. In Olipec je vzljubil to berivo z vso strastjo in stare zvezke spet in spet jemal v roke, dasi jih je prečital že petkrat, šestkrat. Tudi danes je hotel čitati lepo zgodbo, v kateri je bilo popisano, kako je lovec »Krvavi jezik« v dveh minutah podavil deset divjih Indijancev in je ulovil z golimi rokami groznega medveda. Všeč je bila Olipcu ta zgodba, in zato jo je hotel čitati vnovič. A ni mu šlo danes. Kajti motil ga je glasni smeh, ki je prihajal sèm s planine. Ondi pod senco širokega mecesna sta spet sedela Tilen in Pavelč in sta se pogovarjala na ves glas.

In Olipec se je zamislil. Obrvi so se mu namršile, in mračno je gledal na skalovje, ki se je dvigalo na oni strani strmo nakvišku. Pa se je kar naenkrat zganil in se je dvignil napol. Zagledal je bil tropo divjih koz, ki so se pasle visoko gori na snežni planotici. Olipcu so se oči kar zasvetile. Pestí so se mu skrčile in na ves glas je zavpil: »Hej! Hej!« — A prestrašil se je lastnega glasu in je umolknil nagloma. Ozrl se je okrog sebe, kakor bi se bal, da ga je slišal nepoklican človek. A videl ni nikogar. Le tam doli na poti je zagledal moža, ki je spel proti planini. — »Kaj ne gre Tarman tam doli?« je vprašal Olipec in vstal. Zasenčil

si je oči z roko, da bi videl bolje. »Res, Tarman iz Trente gre tam doli. Prav, da gre!»

Olipec steče po rušju navzdol. Pa obstane pred možem, ki je spel po poti proti planini. — »Vi ste, stric Tarmanov?« ga nagovori ves vesel. »Pričakoval sem vas šele jutri. Pa ste prišli že danes. Pa kaj pomeni to?«

Mož je bil dolg in suh, a vendar krepak. Pod nosom je nosil velike, košate brke in je imel sive, lokave oči. — »Podkoren grem, veš, Olipec,« reče s svojim debelim, zateglim glasom in si obriše pot z rdečega obraza. »Jutri se pa vrnem. Še pred poldnem bom šel mimo. Imaš kaj pripravljene? — Nič? No, tudi prav... Pa za jutri preskrbi kaj! Skoro prazen grem nerad domov. Lahko bi nesel, če mi kaj podereš...«

Olipec je povetil za trenutek glavo. Toda že v naslednjem hipu je pogledal na divje koze, ki so se pasle na snežni planoti. S prstom je pokazal gor in je dejal: »Ali jih vidite, stric Tarmanov? Najmanj deset jih je. Kako se pasejo... Pa da bi imel puško, da bi imel puško, stric Tarmanov!«

Mož se je zasmel in je stopil naprej. — »Pa si čuden, ti, Olipec!« reče in se obrne. »Puško bi rad? Ej, če si je pa tako želiš, pa si jo prěskrbil! Manjka se pušk na svetu... Torej jutri pridem tod mimo. Pa glej, da bo kaj!«

Mož je stopil naglo preko planine. Olipec je gledal za njim toliko časa, dokler mu ni izginil izpred oči. Nato je šel pa nazaj v rušje. Počasi se je plazil po strmini. Nepremično je gledal v tla in je ponavljal sam pri sebi: »Manjka se pušk na svetu, manjka se pušk na svetu... Hm, pa kje bi jo dobil? Na planini gotovo ne! Treba bo pogledati malo po svetu...«

In Olipec se udari z rokami po kolenih. V veliki radosti prične žvižgati. Njegova živina se je bila plegla po rušju in je prežvekovala. Olipec je pa žvižgal in je še celo pozabil na knjigo, ki jo je pustil na trati.

(Nadaljevanje.)

J. E. Bogomil:

Namesto mamice.

Nni dan, ko so se odpravili Dragarjeva mama v mesto po podporo, je stopila vedno na njih mesto devetletna Rezika.

Navsezgodaj je bila že pokoncu. Urno je švigala metla po hiši in po veži. Sivka v hlevu je še ležala in prežvekovala; tudi kurja družina je bila še na svojih gredeh. A ko se je zgibala ta in ona, je Rezika vse zadovoljila.

A čakalo jo je brž novo delo. V spalnici se je oglasila Milka.

»Mamaaa!«

»Kaj pa je?«

»Rezika, kje so pa mama?«

»Mama so šli v mesto po podporo. Saj so že včeraj povedali. Ali nič več ne veš?«